

WATER

Omgevingswet | 2026

mr. Wiebe van de Rijt & mr. Sterre Ekelmans

WAT GAAN WIJ BESPREKEN?

- **Toetsingskader omgevingsvergunning wateractiviteit**
- **Wanneer is sprake van een oppervlaktewaterlichaam?**
- **Watertoets bij de BOPA**
- **Actualiteiten Kaderrichtlijn Water**

VIDEOREEKS

Waterbestendig

ACTUELE JURIDISCHE INZICHTEN
OVER WATER

Toetsingskader omgevingsvergunning wateractiviteit

OMGEVINGSVERGUNNING WATERACTIVITEIT

Casus

- Het dagelijks bestuur van het waterschap heeft een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit verleend voor het realiseren van een vaarverbinding vanaf het perceel van X naar het nabijgelegen meer.
- Appellanten (omwonenden) hebben hiertegen beroep ingesteld, omdat zij vinden dat de vaarverbinding niet nodig is. Er zijn namelijk andere manieren om op het meer te kunnen varen.

Rechtsvraag

- Maakt de noodzaak van een bepaalde activiteit onderdeel uit van het toetsingskader van een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit?

SITUATIE WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

Artikel 6.21 Wtw

- Aanvraag om een watervergunning **moet worden geweigerd** voor zover vergunningverlening **niet** verenigbaar is met de doelstellingen in artikel 2.1 Wtw of de belangen bedoeld in artikel 6.11 Wtw.
- Artikel 2.1 Wtw bevatte de drie watersysteemdoelstellingen:
 - het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
 - het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
 - het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.
- Artikel 6.11 Wtw
 - Bescherming belangen in de Nederlandse exclusieve economische zone;
 - Bescherming doelmatige werking van een zuiveringstechnisch werk.

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

Vaste rechtspraak vóór 2019:

- Er is sprake van een limitatief toetsingskader: **uitsluitend waterstaatskundige belangen** kunnen bij de beoordeling van de aanvraag worden betrokken.

AbRS 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:302:

*"5.2. De rechtbank heeft terecht, onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 14 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:750, en de formulering van artikel 6.21 van de Waterwet overwogen dat de bij de besluitvorming te verrichten belangenafweging ingevolge dat artikel, in samenhang gezien met artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet, **slechts betrekking kan hebben op waterstaatskundige belangen en dat daarom aan de door [appellant] gestelde privaatrechtelijke belemmeringen niet kan worden toegekomen**. In de uitspraak van 30 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:850, heeft de Afdeling voorts overwogen dat het al dan niet bestaan van evidente privaatrechtelijke belemmeringen niet valt te herleiden tot de doelstellingen van artikel 2.1 van de Waterwet, zodat dat geen reden kan zijn om een watervergunning te weigeren."*

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

- De term 'waterstaatskundige belangen' is omstreden.
- Artikel 2.1 Wtw beperkte zich niet tot klassieke waterstaatskundige belangen, maar noemt ook het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen als zelfstandige doelstelling.
- Wat is zuiverder?
 - Het moet gaan om de vraag of het aangevoerde belang van appellant kan worden herleid tot één van de wettelijke doelstellingen.

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:887

"23.2. De rechtbank heeft terecht onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 30 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:850, overwogen dat artikel 6.21 van de Waterwet **een limitatieve opsomming van weigeringsgronden kent en dat een eventuele weigering van de aangevraagde watervergunning slechts aan de orde is, voor zover de aanvraag niet verenigbaar is met de doelstellingen die worden genoemd in artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet.** De Vereniging wijst er terecht op dat onder die doelstellingen ook de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen valt. Dat heeft de rechtbank echter niet miskend. (...)”

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

Artikel 6.21 Wtw

- Aanvraag om een watervergunning **moet worden geweigerd** voor zover vergunningverlening **niet** verenigbaar is met de doelstellingen in artikel 2.1 Wtw of de belangen bedoeld in artikel 6.11 Wtw.
- Artikel 2.1 Wtw bevatte de drie watersysteemdoelstellingen:
 - het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
 - het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
 - het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.
- Artikel 6.11 Wtw
 - Bescherming belangen in de Nederlandse exclusieve economische zone;
 - Bescherming doelmatige werking van een zuiveringstechnisch werk.

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

Tussenconclusie

- Aangezien de noodzaak van een bepaalde activiteit niet kan worden herleid tot één van de wettelijke doelstellingen, kan dit géén grond zijn om de aangevraagde watervergunning te weigeren.
- Toch?

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 24 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5404

- Watervergunning verleend voor aanleg burg, omdat brug nodig is voor perceelontsluiting.
- Buren voeren aan: er is een alternatieve ontsluiting mogelijk, dus vergunning moet worden geweigerd.
- Afdeling:
 - Limitatief stelsel van weigeringsgronden.
 - Aanvraag is niet onverenigbaar met die belangen, **moet** dus worden verleend.
 - **MAAR**, Afdeling onderzoekt wel of er geen alternatief bestaat voor de ontsluiting van het perceel...

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 24 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5404

"5.3 De rechtbank lijkt ervan uit te gaan dat het dagelijks bestuur bij de afweging van belangen in het kader van de verlening of weigering van een watervergunning geen andere belangen dan waterstaatkundige belangen mag meewegen. Dat is niet juist. Doorgaans zal immers het belang van degene die de watervergunning aanvraagt juist niet zijn gelegen in waterstaatkundige belangen, zoals in dit geval het belang van vergunninghouder om te kunnen beschikken over een brug voor de ontsluiting van zijn perceel. De opvatting van de rechtbank dat die andere belangen als zijnde geen waterstaatkundige belangen geen rol mogen spelen in de belangenafweging is onjuist."

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 24 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5404

"5.5. **De rechtbank heeft de aangevallen uitspraak onder 5 (slot) weliswaar toetsend aan een verkeerd criterium (...), niettemin terecht geconcludeerd dat de brug nodig is voor de ontsluiting van de percelen met de twee voorziene woningen.** De Afdeling wijst daartoe allereerst op de situering van de beide aan de watergang voorziene woningen ten opzichte van die watergang en ten opzichte van de daarachter gelegen te handhaven woning aan de [locatie 1]. De beide nieuw te bouwen woningen zijn met hun voorzijde georiënteerd op de watergang en naar de [locatie 2]. Hun achtererfgebied bevindt zich aan de zijde van het achtererfgebied van [locatie 1], als het ware rug-aan-rug. De situering is daarmee zodanig dat een ontsluiting van de twee voorziene woningen over die watergang met een brug of duiker naar de [locatie 2] inderdaad voor de hand ligt. In paragraaf 2.2. van de plantoelichting die hoort bij het ter plaatse geldende bestemmingsplan "[locatie 1]" is de wijze van ontsluiting nader toegelicht en is niet voorzien in een andere wijze van ontsluiting van de twee woningen. Het is juist dat [appellant A] en anderen de in het bestemmingsplan voorziene ontsluiting in de planprocedure hebben bestreden en hebben gewezen op een alternatieve ontsluiting naar de Akkerlaan. Dat betoog slaagde echter niet. (...) **Een en ander brengt met zich dat het dagelijks bestuur in het kader van de belangenafweging voorafgaand aan zijn besluit op de aanvraag van de watergrunning voor de brug mocht uitgaan van de noodzaak van een perceelontsluiting via die brug. De gevolgen voor de waterhuishouding zijn beperkt en de percelen kunnen niet op andere wijze worden ontsloten.**"

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

- De Afdeling lijkt ruimte te bieden om ook de noodzaak van de aangevraagde activiteit te betrekken in de belangenafweging.
- In de uitspraak van 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3430, lijkt de Afdeling deze ontwikkeling voort te zetten:

*5. (...) In de uitspraak van de Afdeling van 24 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5404, onder 5.3, is verder overwogen dat het dagelijks bestuur bij de afweging van belangen in het kader van de verlening of weigering van een watervergunning ook andere belangen dan waterstaatkundige belangen kan meewegen. Daaruit volgt dat ook bij de beantwoording van de vraag of een bepaald voorschrift aan de vergunning kan worden verbonden, **andere relevante belangen dan waterstaatkundige belangen** betrokken kunnen worden.”*

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 27 mei 2026, ECLI:NL:RVS:2026:3039

- Het dagelijks bestuur van het waterschap heeft een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit verleend voor het realiseren van een vaarverbinding vanaf het perceel van X naar het nabijgelegen meer.
- Appellanten hebben hiertegen beroep ingesteld, omdat zij vinden dat de vaarverbinding niet nodig is. Er zijn namelijk andere manieren om op het meer te kunnen varen.

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 27 mei 2026, ECLI:NL:RVS:2026:3039

- Afdeling sluit opnieuw aan bij het limitatieve toetsingskader.
- Het betoog dat de aangevraagde vaarverbinding niet noodzakelijk is, kan **niet** worden herleid tot één van de doelstellingen van artikel 2.1 Wtw of de belangen van artikel 6.11 Wtw.
- Dit betoog kan ook **niet** leiden tot weigering van de aangevraagde watervergunning.

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

AbRS 27 mei 2026, ECLI:NL:RVS:2026:3039

"5.2 (...) Wat [appellante] voor het overige heeft aangevoerd, geeft de Afdeling geen grond voor het oordeel dat de rechtbank niet heeft onderkend dat de aanleg van de vaarverbinding niet verenigbaar is met de doelstellingen van artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet of de belangen bedoeld in artikel 6.11 van de Waterwet. **Anders dan [appellante] stelt, hoefde het dagelijks bestuur niet te onderzoeken of de vaarverbinding nodig is.** Of de bewoners van de woningen aan de Meerweg ook op andere manieren dan via de gevraagde vaarverbinding op het Paterswoldsemeer kunnen varen, is daarom in zoverre niet relevant. **Het dagelijks bestuur moest beoordelen of de aanvraag verenigbaar is met de in artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet genoemde doelstellingen of de belangen bedoeld in artikel 6.11 van de Waterwet en dat heeft het ook gedaan.**"

WATERVERGUNNING WATERWET (OUD)

Conclusie Waterwet (oud):

- Er geldt een limitatief toetsingskader.
- Het betoog dat een bepaalde activiteit niet noodzakelijk/nodig is, is **niet** te herleiden tot één van de wettelijke doelstellingen of belangen genoemd in de Waterwet.
- Een dergelijk betoog kan daarom **niet** leiden tot weigering van de watervergunning.

SITUATIE OMGEVINGSWET

OMGEVINGSWET

Artikel 8.84 Bkl

- Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit wordt **alléén** verleend als de activiteit verenigbaar is met:
 - het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
 - het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit;
 - het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.
- Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er niet toe leiden dat niet wordt voldaan aan de KRW-verplichtingen.

OMGEVINGSWET

Nota van Toelichting (Stb. 2018, 292, p. 864)

*"Het bevoegd gezag kan de omgevingsvergunning alleen verlenen als de aangevraagde activiteit verenigbaar is met al deze belangen, voor zover deze relevant zijn voor de aangevraagde activiteit. De redactie van deze beoordelingsregel laat aan het bevoegd gezag **geen ruimte** om de omgevingsvergunning ook wegens andere belangen te weigeren, tenzij dit uit een in dit besluit specifieke beoordelingsregel (artikelen 8.87 tot en met 8.90) voor die specifieke wateractiviteit volgt. Dit bevordert de voorspelbaarheid van de belangenafweging en daarmee de rechtszekerheid voor de aanvrager."*

Onze verwachting: de lijn van de Afdeling wordt onder de Ow **voortgezet**.

OMGEVINGSWET

Aandachtspunt

- Artikel 8.84 Bkl ziet alléén op de wateractiviteiten genoemd in artikel 8.83 Bkl.
- Voor vergunningplichtige wateractiviteiten in de waterschapsverordening geldt artikel 5.30 Ow:
 - De vergunning kan **alleen** worden verleend of geweigerd op de gronden die in de verordening zijn opgenomen.

OMGEVINGSWET

Artikel 1.2 Bruidsschat waterschapsverordening

- Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van deze verordening wordt **alléén** verleend als de activiteit verenigbaar is met:
 - het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
 - het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit;
 - het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.
- Het verlenen van de omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van deze verordening mag er niet toe leiden dat niet wordt voldaan aan de KRW-verplichtingen.

Rb. Oost-Brabant, 2 september 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:4125)

3.2. (...) In artikel 1.13 onder a van de Waterschapsverordening is het volgende bepaald: "Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van deze verordening wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met het belang van het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste";

*3.3. Artikel 1.13 van de Waterschapsverordening is dwingend geformuleerd. Deze wijze van formulering lijkt **geen beleidsruimte** te bieden aan het bevoegd gezag. Als de activiteit verenigbaar is met het belang van voorkomen van wateroverlast, wordt de omgevingsvergunning verleend en als dat niet zo is, dan wordt de omgevingsvergunning niet verleend. (...)”*

OMGEVINGSWET

Onze verwachting Omgevingswet:

- Er geldt een limitatief toetsingskader.
- Het betoog dat een bepaalde activiteit niet noodzakelijk/nodig is, is **niet** te herleiden tot één van de wettelijke doelstellingen of belangen genoemd in de Omgevingswet/waterschapsverordening.
- Een dergelijk betoog kan daarom **niet** leiden tot weigering van de omgevingsvergunning voor een wateractiviteit.

SITUATIE OMGEVINGSWET

WELKE ROL SPEEL HET EVENREDIGHEIDSBEGINSEL NOG?

OMGEVINGSWET

CBb 26 maart 2024 (ECLI:NL:CBB:2024:190)

- Bij een gebonden bevoegdheid in een algemeen verbindend voorschrift, niet zijnde een wifz (zoals het Bkl of de waterschapsverordening), is de belangenafweging reeds door de regelgever verricht.
- Daarmee is in beginsel ook de evenredigheid van het individuele besluit gegeven.
- Slechts onder bijzondere omstandigheden kan de toepassing van het algemeen verbindend voorschrift in een concreet geval zodanig onevenredig uitpakken dat toepassing daarvan achterwege moet blijven.
- Daarnaast kan de bestuursrechter ook toetsen of de beoordelingsregels zelf, in strijd zijn met (o.m.) het evenredigheidsbeginsel.
- Onze verwachting: een beroep op het evenredigheidsbeginsel zal **niet** snel slagen.

**WANNEER IS SPRAKE VAN EEN
OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?**

WAAROM IS HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAAM' ZO BELANGRIJK?

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

Taken van het Rijk, provincies en waterschappen

- Waterschap: beheer van watersystemen (artikel 2.17 Omgevingswet)
- Provincie: beheer van watersystemen voor zover dat aan de provincie is toegedeeld en houdt toezicht op het beheer van watersystemen door waterschappen (artikel 2.18 van de Omgevingswet)
- Rijk: o.a. beheer van Rijkswateren (artikel 2.19 Omgevingswet)
- Onder watersysteem wordt verstaan:

"samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken;"

→ Voor reikwijdte van de taakverdeling is het begrip 'oppervlaktewaterlichaam' dus relevant

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

Daarnaast bepaalt het begrip het toepassingsbereik van vergunningplichtige gevallen en geldende regels

- Onder de Omgevingswet worden regels gesteld voor wateractiviteiten:

*"wateractiviteit: beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een **waterstaatswerk**, beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een installatie, niet zijnde een mijnbouwinstallatie, in een **waterstaatswerk**, lozingsactiviteit op een **oppervlaktewaterlichaam**, lozingsactiviteit op een zuiveringstechnisch werk, stortingsactiviteit op zee, wateronttrekkingsactiviteit of, voor zover het gaat om een waterschapsverordening, elke andere activiteit waarover die verordening regels bevat;*

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

Wat is een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk?

"waterstaatswerk: **oppervlaktewaterlichaam**, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk;"

"beperkingengebied: *bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object;*"

"beperkingengebiedactiviteit: *activiteit binnen een beperkingengebied;*"

- Hieronder vallen dus ook activiteiten in en rondom het oppervlaktewaterlichaam

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

- Op rijksniveau worden in artikel 6.17 van het Bal worden de vergunningplichtige gevallen aangewezen:

Artikel 6.17. (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam)

20

- 1** Het verbod, bedoeld in [artikel 5.1, tweede lid, van de wet](#), om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in [artikel 6.16, eerste lid](#), die worden verricht in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk dat geen kanaal is, voor zover het gaat om:
- a.** het boven het maaiveld aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een verharding die geen bouwwerk is;
 - b.** het plaatsen of in stand houden van een opgaande houtbeplanting, anders dan die is omschreven in de legger, tussen 1 oktober en 1 april;
 - c.** het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een werk om oeverafslag tegen te gaan dat boven het oeverland uitsteekt;

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

- Wat is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam?

"lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam: activiteit, niet zijnde een stortingsactiviteit op zee, inhoudende het brengen van stoffen, warmte of water direct op een oppervlaktewaterlichaam, voor zover het gaat om de gevolgen van die stoffen of warmte of dat water voor het watersysteem;"

- Vergunningplicht op rijksniveau uit het Bal:

Artikel 3.40c. (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)		14					
1	Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet , om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.40b .						
2	Het verbod geldt niet voor het op of in de bodem brengen van plantenresten, dat op grond van artikel 3, tweede lid, onder c, van het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen is aangewezen.						
3	Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet , om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen of afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.40b .						

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

- Wat is een wateronttrekkingsactiviteit?

"*wateronttrekkingsactiviteit*: activiteit inhoudende:

- a. het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam,
- b. (...)"

- Vergunningplicht op rijksniveau uit het Bal:

Artikel 6.36. (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: onttrekken oppervlaktewater)

9

- 1 Het verbod, bedoeld in [artikel 5.1, tweede lid, van de wet](#), om zonder omgevingsvergunning een wateronttrekkingsactiviteit te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in [artikel 6.34, eerste lid, onder a](#), als:
 - a. het innamedebiet meer is dan $1.800 \text{ m}^3/\text{u}$, de instroomsnelheid meer is dan $0,15 \text{ m/s}$ en de activiteit wordt verricht in de Waddenzee, de Eems, de Dollard, de Westerschelde, de Oosterschelde, het Grevelingenmeer, de Nieuwe Waterweg, het Calandkanaal, het Breediep, de Nieuwe Maas ten westen van de A16, de Buitenhaven van IJmuiden, het Slijkgat of het Veerse Meer;
 - b. het innamedebiet meer is dan $100 \text{ m}^3/\text{u}$ en de activiteit wordt verricht in een ander oppervlaktewaterlichaam dan genoemd onder a;
 - c. de instroomsnelheid meer is dan $0,30 \text{ m/s}$; of
 - d. water wordt onttrokken in samenhang met een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die als vergunningplichtig is aangewezen in [hoofdstuk 3](#) of [paragraaf 6.2.7](#).
- 2 Het verbod geldt niet voor baggerwerkzaamheden.

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

- Artikel 5.3 Ow: verbodsbepaling indien bepaald in de waterschapsverordening.
- In de waterschapsverordening worden ook regels en vergunningplichten gesteld met betrekking tot oppervlaktewaterlichamen
- Daarin wordt aangesloten bij de begripsbepalingen uit de Omgevingswet
- Artikel 1.1.1 van waterschap Rivierenland:

Artikel 1.1.1 Begrippen

- 1 In [bijlage 1](#) van deze verordening staan de begripsbepalingen van deze verordening.
- 2 Begripsbepalingen die zijn opgenomen in:
 - a. [bijlage I](#) bij het Besluit activiteiten leefomgeving,
 - b. [bijlage I](#) bij het Besluit bouwwerken leefomgeving,
 - c. [bijlage I](#) bij het Besluit kwaliteit leefomgeving,
 - d. [bijlage I](#) bij het Omgevingsbesluitzijn ook van toepassing op deze verordening. Staat een begripsbepaling in [bijlage 1](#) van deze verordening, dan geldt de begripsbepaling uit [bijlage 1](#).
- 3 Begripsbepalingen die zijn opgenomen in de [bijlage](#) bij de Omgevingswet of in [bijlage I](#) bij de Omgevingsregeling zijn ook van toepassing op deze verordening. Staat een begripsbepaling in de Omgevingswet of in de Omgevingsregeling en in [bijlage 1](#) van deze verordening? En is er een verschil? Dan geldt de begripsbepaling uit de Omgevingswet of in de Omgevingsregeling.

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

- Verbod om zonder melding grondwater te lozen op een oppervlaktewaterlichaam
- Artikel 3.2.3 van de waterschapsverordening van waterschap Rivierenland:

Artikel 3.2.3 Meldingsplicht voor het lozen van grondwater bij ontwatering

Het is verboden zonder melding grondwater afkomstig van ontwatering te lozen op een oppervlaktewaterlichaam. Grondwater afkomstig van ontwatering mag met het oog op doelmatig beheer van afvalwater onder voorwaarden met een melding op een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd. De voorwaarden zijn:

- a. het grondwater is afkomstig:
 - i. niet van een bodemsanering;
 - ii. niet van een grondwatersanering;
 - iii. niet van een onderzoek voorafgaand aan een bodemsanering of grondwatersanering;
- b. het is geen drainagewater als bedoeld in paragraaf 4.77 van het Besluit activiteiten leefomgeving.
- c. Voor onopgeloste stoffen in het grondwater dat wordt geloosd geldt:
 - i. de emissiegrenswaarde is 50 mg/l; en
 - ii. deze waarde wordt gemeten in een steekmonster; en
 - iii. deze emissiegrenswaarde is niet van toepassing op het lozen van grondwater bij wonen.

HET BEGRIP 'OPPERVLAKTEWATERLICHAAM'

- Vrijstelling voor het onttrekken van oppervlaktewater
- Artikel 4.1.3 van de waterschapsverordening van waterschap Rivierenland:

Artikel 4.1.3 Vrijstelling voor het onttrekken van oppervlaktewater

Is voldaan aan onderstaande voorwaarden? Dan mag zonder melding of omgevingsvergunning een onttrekkingsvoorziening voor het onttrekken van water worden geplaatst, vervangen, gebruikt en aanwezig zijn. De voorwaarden zijn:

- a. er wordt water onttrokken voor veedrenking , droogtebestrijding of nachtvorstberegening; en
- b. er wordt water onttrokken uit:
 - i. een primair water met een maximaal debiet van 30 m³ per uur; of
 - ii. een secundair water met een maximaal debiet van 10 m³ per uur; of
 - iii. een tertiair water met een maximaal debiet van 5 m³ per uur.

**WANNEER IS SPRAKE VAN EEN
OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?**

WANNEER IS SPRAKE VAN EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?

- Definitie van een oppervlaktewaterlichaam uit de Waterwet (artikel 1.1 lid 1):
"samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en, voor zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens deze wet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna."
- Onder de Omgevingswet (bijlage bij artikel 1.1) is deze definitie nagenoeg gelijkloidend:
"samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem en oevers, alsmede flora en fauna;"
- Ook in de waterschapsverordening wordt aangesloten bij deze definitie

WANNEER IS SPRAKE VAN EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?

Oude rechtspraak van de strafkamer van de Hoge Raad (HR 30 november 1982, ECLI:NL:PHR:1982:AC7799, r.o. 5.6) over het begrip '**oppervlaktewater**':

- Hieruit volgde dat een oppervlaktewater een – anders dan incidenteel aanwezige – aan het aardoppervlak en aan de open lucht grenzende watermassa is, tenzij daarin geen normaal ecosysteem aanwezig is.

Aanvullend werd in rechtspraak van de Hoge Raad van 1997 (HR 19 maart 1997, ECLI:NL:HR:1997:AA2115 en HR 21 september 2004, ECLI:NL:HR:AP8079) gekeken:

- of een waterlichaam **in verbinding staat** met een ander oppervlaktewater en om die reden mogelijk ook als oppervlaktewater kan worden aangemerkt

WANNEER IS SPRAKE VAN EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?

Ook de belastingkamer van de Hoge Raad hanteerde een ruime definitie (HR 17 maart 2006, ECLI:NL:PHR:2006:AU2717):

- Daarin werd gekeken of het water dient of kan dienen voor de doeleinden waarvoor oppervlaktewateren normaal gesproken zouden dienen
- De aanwezigheid van een ecologisch systeem is een belangrijke aanwijzing dat het water geschikt is voor deze doeleinden

WANNEER IS SPRAKE VAN EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?

De Afdeling heeft zich in 2002 (AbRS 20 november 2002, ECLI:NL:RVS:2002:AF0836) aangesloten bij de rechtspraak van de Hoge Raad uit 1982:

*"2.5.2 (...) De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 30 november 1982 (AB 1983, 265) overwogen dat als oppervlaktewater in de zin van de Wvo is te beschouwen een – anders dan louter incidenteel aanwezige – aan het aardoppervlak en aan de open lucht grenzende watermassa (met inbegrip van een bedding waarin zodanige watermassa al dan niet bij voortduring voorkomt), tenzij daarin als gevolg van rechtmatig gebruik ten behoeve van een specifiek doel geen normaal samenhangend geheel van levende organismen en een niet-levende omgeving (ecosysteem) aanwezig is, dan wel het een ter berging van afval gegraven bekken betreft waarin slechts in een overgangsfase water aanwezig is en zich nog geen normaal ecosysteem heeft ontwikkeld. **De Afdeling sluit zich hierbij aan.**"*

WANNEER IS SPRAKE VAN EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?

Twee uitspraken uit 2015 waarin de Afdeling overweegt dat **geen** sprake is van een oppervlaktewaterlichaam

AbRS 13 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1530:

*"20.2 (...) Blijkens de totstandkomingsgeschiedenis van de Waterwet (Kamerstukken II 2006-2007, 30 818, nr. 3, blz. 88) is met deze omschrijving aangesloten bij de invulling van het begrip oppervlaktewater uit de Wet verontreiniging oppervlaktewateren in de jurisprudentie van de Hoge Raad en de Afdeling. **Een voor hemelwaterberging bestemde voorziening zoals de infiltratievijvers, waarin geen normaal ecosysteem aanwezig is en die niet in verbinding staat met oppervlaktewaterlichamen in de zin van de Waterwet, kan niet als een oppervlaktewaterlichaam in de zin van die wet worden aangemerkt** (vergelijk de uitspraak van 26 mei 2010 in zaak nr. 200902750/1/M2)."*

WANNEER IS SPRAKE VAN EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM?

AbRS 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3553:

*"Het college heeft gesteld dat de greppel reeds jarenlang niet watervoerend was en niet in verbinding stond met oppervlaktewaterlichamen in de zin van de Waterwet. De greppel fungeerde wel als zaksloot, aldus het college. De greppel kan na stevige regenbuien vol water lopen, waarna het water de bodem in zakt. **Omdat de greppel niet in verbinding stond met ander oppervlaktewater, is het niet aannemelijk dat daarin een normaal ecosysteem aanwezig was, zo stelt het college.** (...)*

*Gelet op het vorenstaande heeft de rechtbank dan ook met juistheid overwogen dat het college zich terecht op het standpunt heeft gesteld dat **de greppel op het perceel [locatie 1] geen oppervlaktewaterlichaam was in de zin van de Waterwet.**"*

ABRS 18 FEBRUARI 2026 ECLI:NL:RVS:2026:917

Wat speelde er in deze zaak?

- In een sloot naast de RWZI werd het teveel aan water na het zuiveringsproces geloosd
- Door een agrarisch bedrijf werd water onttrokken uit deze effluentsloot
- Wegens een dreigend watertekort gold een verbod tot het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam

Rechtsvraag: kwalificeert de effluentsloot als een oppervlaktewaterlichaam?

Oordeel rechtbank: **ontkennend**

- De rechtbank verwijst naar de twee uitspraken uit 2015
- Volgens de rechtbank volgt daaruit dat moet worden voldaan aan twee **cumulatieve** criteria:
 - water staat in verbinding met een ander oppervlaktewaterlichaam; **én**
 - aanwezigheid van een normaal ecosysteem.
- In dit geval: de effluentsloot stond wél in verbinding met een oppervlaktewaterlichaam, maar er was **geen** sprake van een normaal ecosysteem
- Dus → effluentsloot wordt niet aangemerkt als oppervlaktewaterlichaam

Oordeel Afdeling: geen sprake is van cumulatieve criteria!

"7.1. Anders dan de rechtbank heeft overwogen, volgt uit voornoemde uitspraken van 13 mei 2015 en 18 november 2015 niet dat sprake is van voorwaarden waaraan cumulatief moet zijn voldaan om een waterloop als een oppervlaktelichaam aan te merken. Zoals het dagelijks bestuur terecht heeft aangevoerd, zien deze uitspraken op situaties, waarin de Afdeling heeft geconcludeerd dat van een oppervlaktewaterlichaam geen sprake was en is aangegeven welke factoren bij dit oordeel in die gevallen een rol hebben gespeeld.

7.2. Naar het oordeel van de Afdeling volgt uit de definitieomschrijving van artikel 1.1, eerste lid, van de Waterwet en artikel 1.1, onder m, van de Keur dat een samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water in beginsel een (onderdeel van een) oppervlaktewaterlichaam is. Daarop zijn uitzonderingen mogelijk, die in het licht van de Kaderrichtlijn Water wel beperkt moeten worden uitgelegd en toegepast in overeenstemming met de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Of sprake is van een situatie waarin zich zo'n uitzondering voordoet moet van geval tot geval worden beoordeeld."

- De Afdeling overweegt dat in de 2015-uitspraken, waarin de Afdeling heeft geconcludeerd dat van een oppervlaktewaterlichaam geen sprake was, is aangegeven welke **factoren** bij dit oordeel in die gevallen een rol hebben gespeeld
- Uit de oude rechtspraak volgt dat als een waterlichaam in verbinding staat met een of meer andere oppervlaktewaterlichamen, het water om die reden dient te worden aangemerkt als oppervlaktewaterlichaam
- De Afdeling past deze rechtspraak in deze uitspraak toe

Wat was in dit geval de uitkomst?

- Uit het rapport van hydrologen volgt dat de effluentsloot altijd een watervoerende functie heeft en jaarrond in verbinding staat met het Veerse meer
 - Dus: de effluentsloot is een watermassa die in verbinding staat met een andere oppervlaktewaterlichaam
 - Gevolg: de effluentsloot kan worden aangemerkt als een (onderdeel van een) oppervlaktewaterlichaam
- het agrarische bedrijf had geen water mogen onttrekken uit de effluentsloot

ABRS 29 APRIL 2026 ECLI:NL:RVS:2026:2437

Wat speelde er in deze zaak?

- Agrarisch bedrijf heeft een spoelbassin
- Via een doorbraak in het bassin stroomde water naar de naastgelegen perceelsloot
- Het is verboden om zonder vergunning te lozen op een oppervlaktewaterlichaam

Dus ook hier de rechtsvraag: is sprake van een oppervlaktewaterlichaam?

Onder verwijzing naar de uitspraak van 18 februari 2026 hanteert de Afdeling hier hetzelfde beoordelingskader:

*"6.3. De Afdeling is met de rechtbank van oordeel dat [appellante] vanaf haar perceel afvalwater heeft geloosd in een oppervlaktewaterlichaam. De rechtbank heeft in de stelling van [appellante] dat de verbinding tussen de perceelsloot en de watergang WM-02-08_A niet op de legger staat, terecht geen aanleiding gezien voor een ander oordeel. De legger is immers niet bepalend voor de vraag of ter plaatse een oppervlaktewaterlichaam aanwezig is. **Zoals de Afdeling heeft overwogen in haar uitspraak van 18 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:917, onder 7.2, volgt uit de definitieomschrijving van artikel 1.1, eerste lid, van de Waterwet dat een samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water in beginsel een (onderdeel van een) oppervlaktewaterlichaam is.**"*

Afdeling: de perceelsloot was via een duiker verbonden met een primaire watergang en daardoor is sprake van een anders dan incidentele watermassa die in verbinding staat met een ander oppervlaktewaterlichaam

→ Dus de perceelsloot kwalificeert als een oppervlaktewaterlichaam en ten onrechte was zonder vergunning geloosd

OMGEVINGSWET VS KADERRICHTLIJN WATER

OMGEVINGSWET VS KADERRICHTLIJN WATER

Let wel, een oppervlaktewaterlichaam en een KRW-oppervlaktewaterlichaam verschillen van elkaar:

- Onder oppervlaktewater (in de zin van de KRW) wordt al het stilstaan of stromend water op de landoppervlakte verstaan
- Een KRW-oppervlaktewaterlichaam is vervolgens een stilstaand of stromen water van aanzienlijke omvang (voor een meer: 0,5 km² en voor een rivier: 10 km²)
- Een KRW-oppervlaktewaterlichaam zal naar verwachting (vrijwel) altijd ook kwalificeren als een oppervlaktewaterlichaam, andersom hoeft dat niet het geval te zijn
- Let op: alleen voor KRW-oppervlaktewaterlichamen gelden de KRW-verplichtingen

OMGEVINGSWET VS KADERRICHTLIJN WATER

Op welke manieren kunnen (kleine) oppervlaktewaterlichamen wél worden beschermd?

- Wanneer een (kleine) oppervlaktewaterlichaam de kwaliteit van een KRW-oppervlaktewaterlichaam beïnvloedt
- Een aantal bepalingen in de KRW zijn qua reikwijdte niet beperkt tot KRW-oppervlaktewaterlichamen (zoals verplichting om de verontreiniging door prioritaire stoffen uit te fassen)
- Het Handboek Immissietoets maakt géén onderscheid tussen lozingen op kleine wateren of lozingen op grote wateren
- Bescherming andere Europese regelgeving, zoals de Habitatrichtlijn
- Mogelijkheid om eigen doelen te stellen voor (kleine) oppervlaktewaterlichamen
- Regels in de waterschapsverordening met het oog op de bescherming van oppervlaktewaterlichamen

OMGEVINGSWET VS KADERRICHTLIJN WATER

Stel, een water kwalificeert **niet** als een oppervlaktewaterlichaam, maar staat wel (deels) in verbinding met een KRW-oppervlaktewaterlichaam

- Het begrip 'oppervlaktewaterlichaam' is relevant voor de toepassing van regels en vergunningplichten
- De waterbeheerder kan **geen** regels stellen langs de weg van een oppervlaktewaterlichaam om het KRW-oppervlaktewaterlichaam te beschermen

Welke mogelijkheid heeft de waterbeheerder dan?

- Als volgens de ervaringsregels de verontreiniging in deze wateren in een KRW-oppervlaktewaterlichaam raken, dan kan deze activiteit wel als lozingsactiviteit (op een KRW-oppervlaktewaterlichaam) worden gereguleerd

OMGEVINGSWET VS KADERRICHTLIJN WATER

Memorie van Toelichting bij de Omgevingswet (*Kamerstukken II* 2013-14, 33 962, nr. 3, p. 619-620):

*"Onder het brengen van stoffen direct in een oppervlaktewaterlichaam worden in navolging van de Waterwet ook situaties verstaan, waarbij stoffen in de directe nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam vrijkomen **en via een kort transport door de lucht of de bodem naar de ervaring heeft uitgewezen ter plekke in het oppervlaktewaterlichaam geraken.***
(...) Ook bijvoorbeeld het over een talud afstromen van water van een weg in een nabijgelegen sloot wordt gezien als het direct in een oppervlaktewaterlichaam brengen van stoffen en water. Van direct in een oppervlaktewaterlichaam brengen van stoffen is geen sprake, wanneer het transport over een langere afstand plaatsvindt en niet op voorhand duidelijk is, in welk oppervlaktewaterlichaam de stoffen zullen geraken en in welke mate. Zo vallen verreweg de meeste luchtemissies niet onder het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. (...)

WATERTOETS BOPA

Rb Oost-Brabant 29 mei 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:3630

WATERTOETS BOPA

Beoordelingskader BOPA

- Artikel 8.0a lid 2 van het Bkl bepaalt dat een BOPA alleen wordt verleend met het oog op een evenwichtige toedeling van functie aan locaties
- Daarnaast gelden voor een BOPA ook de instructieregels uit hoofdstuk 5 van het Bkl (artikel 8.0b lid 1 onder a van het Bkl)
- Artikel 5.37 lid 1 van het Bkl:

*“In een omgevingsplan [lees: de BOPA] wordt rekening gehouden met de **gevolgen voor het beheer van watersystemen**. Daarbij worden, voor een duiding van die gevolgen, de opvattingen van het bestuursorgaan dat is belast met het beheer van die watersystemen betrokken.”*

WATERTOETS BOPA

Nota van Toelichting bij het Bkl (Stb. 2018, 292, p. 341):

"Een zorgvuldige benutting van de fysieke leefomgeving impliceert ook een zorgvuldig beheer van watersystemen (zie artikel 1.2, tweede lid, onder c, van de wet). «Beheer van watersystemen» is in de bijlage bij de wet gedefinieerd als het samenstel van aan watersystemen verbonden taken, gericht op het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van die watersystemen en de vervulling van de op grond van de wet aan die watersystemen toegekende maatschappelijke functies."

WATERTOETS BOPA

Rb Oost-Brabant 29 mei 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:3630

Wat was er aan de hand?

- BOPA voor bouw drie seniorenwoningen
- Eiser vreest dat bouw leidt tot een toename van bestaande wateroverlast
- Volgens eiser kan het overtollige hemelwater door de bouw niet meer goed worden afgevoerd, waardoor het water naar het perceel van eiser zal stromen

WATERTOETS BOPA

Op basis van ETFAL **én** instructieregels (artikel 5.37 Bkl) moeten de gevolgen van de te verlenen activiteiten voor het beheer van watersystemen worden betrokken

*"4.9. Het gaat in deze zaak om de vergunning van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Het college mag een buitenplanse omgevingsplanactiviteit alleen vergunnen met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. **Bij het bepalen of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, moet het college ook kijken naar de waterhuishoudkundige aspecten van de te vergunnen activiteit.** Dat valt niet alleen binnen de algemene toets van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties, maar daartoe is het college ook verplicht op grond van de instructieregel van artikel 5.37 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Aan deze instructieregel moet het college bij het vergunnen van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit op grond van artikel 8.0b van het Bkl ook toetsen. **In artikel 5.37 van het Bkl staat dat in een omgevingsplan rekening moet worden gehouden met de gevolgen voor het beheer van watersystemen.**"*

WATERTOETS BOPA

- Daarbij hoeft **niet** te worden voorzien in een oplossing voor de **bestaande** wateroverlast.
- Wel moet worden geborgd dat het project niet leidt tot een **onaanvaardbare toename** van wateroverlast.

*"4.10. Het college heeft beoordelingsruimte bij het wegen van de waterbelangen in de beoordeling van de evenwichtigheid van de toedeling van functies aan locaties. **Daarbij geldt in het algemeen dat een ontwikkeling niet hoeft te voorzien in een oplossing voor eventuele bestaande wateroverlast. Wel moet het college zich ervan verzekeren dat het plan niet leidt tot een onaanvaardbare toename van wateroverlast ter plaatse van de naburige percelen.** Als daarvoor vereist is dat er waterafvoervoorzieningen worden gerealiseerd, dan moeten deze voldoende zijn verzekerd in de vergunningverlening. Dit is vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling)."*

WATERTOETS BOPA

Watertoets opgesteld, maar blijkt niet voldoen.

Waarom?

- Genoemde maatregelen uit de watertoets zijn **niet** geborgd in de vergunning.
- Watertoets is onvolledig, omdat niet is ingegaan op de vrees van appellant dat overtollige hemelwater vanaf de openbare weg naar zijn perceel zal lopen.
- Dus bij de BOPA moeten de gevolgen van de activiteit voor het beheer van het watersysteem worden betrokken en eventuele maatregelen worden geborgd.

ACTUALITEITEN

KADERRICHTLIJN WATER

**RB DEN HAAG 2 JULI 2026,
ECLI:NL:RBDHA:2026:20356**

Wat was er aan de hand?

- Eiseres heeft een verzoek tot handhaving ingediend bij het college van burgemeester en wethouders van Den Haag wegens het niet-tijdig operationaliseren KRW-maatregelen.
- Uiteindelijk gaat eiseres in beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit op het handhavingsverzoek.

RB DEN HAAG 2 JULI 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:20356

Per email op 22 december 2025 heeft het college gesteld niet bevoegd te zijn om te beslissen op het handhavingsverzoek en het verzoek door te zenden naar Rijkswaterstaat

Wanneer is sprake van een besluit?

- Vaste rechtspraak van de Afdeling: mededeling van een bestuursorgaan dat het niet bevoegd is in beginsel moet worden aangemerkt als een besluit (ex artikel 1:3 Awb)
- **Uitzondering:** als aan het bestuursorgaan geen enkele bevoegdheid is toegekend bij uitvoering van de betreffende regeling én geen bemoeienis heeft met de uitvoering of handhaving daarvan door andere organen

Rechtbank concludeert: de email van 22 december 2025 kwalificeert als een besluit

RB DEN HAAG 2 JULI 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:20356

Waarom? De uitzondering is hier niet aan de orde:

*"Uit artikel 18.2, vijfde lid, van de Ow volgt dat het college het bevoegd gezag is bij overtreding van bij of krachtens de Ow gestelde regels, tenzij sprake is van een geval dat is vermeld in de eerste vier leden. Naar het oordeel van de rechtbank kan de door eiseres gestelde strijd met de hiervoor vermelde artikelen van de KRW en het Ob niet worden begrepen onder de eerste vier leden van artikel 18.2, vijfde lid, van de Ow. In aanmerking genomen de ruime reikwijdte van de handhavingsbevoegdheid in artikel 18.2, vijfde lid, van de Ow, kan naar het oordeel van de rechtbank ook **niet gezegd worden dat aan het college geen enkele handhavingsbevoegdheid is toegekend met betrekking tot overtreding van de hiervoor bedoelde bepalingen van KRW en het Ob, dan wel dat het geen enkele bemoeienis heeft met aan andere bestuursorganen opgedragen uitvoering en handhaving van deze bepalingen.**"*

Let op: college heeft dus **wél** een bepaalde handhavingsbevoegdheid!

Heeft het handhavingsverzoek kans van slagen? De uitspraak geeft daar geen antwoord op.

KRW MAATREGELENPROGRAMMA

Op basis van artikel 11 van de KRW moet elke lidstaat verplicht een maatregelenprogramma opstellen

Deze verplichting is één-op-één overgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving:

- Waterbeheerprogramma (artikel 4.3 onder a van het Bkl)
- Regionaal waterprogramma (artikel 4.4 lid 3 onder a van het Bkl)
- Nationaal waterprogramma (artikel 4.10 lid 3 onder a van het Bkl)

KRW MAATREGELENPROGRAMMA

Wat moet er in een KRW-maatregelenprogramma staan?

- Ten eerste een aantal verplichte basismaatregelen, zoals voorafgaande regulering van bepaalde lozingen en onttrekkingen
- En daarnaast waar nodig aanvullende maatregelen

De maatregelen uit het maatregelenprogramma moeten binnen **drie jaar operationeel** zijn (artikel 10.16 lid 3 Ob):

3 Maatregelen als bedoeld in artikel 11 van de kaderrichtlijn water, die op grond van [artikel 4.3, eerste lid, onder a, 4.4, derde lid, onder a, of 4.10, derde lid, onder a, van het Besluit kwaliteit leefomgeving](#) zijn opgenomen in een waterbeheerprogramma, een regionaal waterprogramma of het nationale waterprogramma, zijn operationeel uiterlijk drie jaar na de actualisatie, bedoeld in het tweede lid.

Maar, wat betekent dat?

KRW MAATREGELENPROGRAMMA

Wat betekent 'operationeel'?

- De KRW en ons nationale recht geven hieraan geen invulling
- Grammaticaal bezien, betekent het naar ons oordeel dat de maatregelen binnen drie jaar in werking moeten zijn
- Let wel, de maatregelen moeten zijn uitgevoerd, maar het beoogde effect mag zich later voordoen
- Dit sluit aan bij de cyclische benadering van de KRW, waarbij de maatregelenprogramma elke zes jaar worden getoetst en zo nodig bijgesteld

In de praktijk blijkt het lastig om alle KRW-maatregelen binnen drie jaar uit te voeren

KRW MAATREGELENPROGRAMMA

Kan de uitvoering van deze KRW-maatregelen worden afgedwongen? **Ja**

Dit kan naar ons oordeel op twee manieren:

- Niet-tijdig genomen maatregelen kunnen worden afgedwongen door een hoger bestuursorgaan (via interventieladder en mogelijk indeplaatsstelling); of
- Door een handhavingsverzoek van een belanghebbende
 - Natuurlijk persoon die feitelijke gevolgen van enige betekenis ondervindt, of
 - Natuur- en milieuorganisatie, waarbij uit de statuten en feitelijke werkzaamheden volgt dat zij deze wateren beschermt

WIJZIGING KADERRICHTLIJN WATER

WIJZIGING KADERRICHTLIJN WATER

Op 30 maart 2026 is de herziening van de KRW (en Grondwaterrichtlijn en de richtlijn prioritaire stoffen) vastgesteld (richtlijn 2026/805)

Belangrijke wijzigingen:

- Toevoeging van nieuwe verontreinigende stoffen, waaronder PFAS
 - Voor oppervlaktewater (som van 25 PFAS-soorten): 4,4 nanogram PFAS per liter
 - Voor grondwater (som van vier PFAS-soorten, zijnde PFHxS, PFOS, PFOA en PFNA): 4,4 nanogram PFAS per liter
- Lidstaten krijgen tot 2039 om te voldoen aan de nieuwe normen en de mogelijkheid om deze termijn met zes jaar te verlengen
- Let wel, PFOS werd voor de herziening ook al genormeerd
- Lidstaten hebben tot 21 december 2027 om normen in het nationale recht te implementeren

TIJDELIJKE ACTERUITGANG

Twee extra vrijstellingen op het achteruitgangsverbod: tijdelijke achteruitgang van korte duur en verplaatsing van vervuiling zonder algemene toename

Eerste vrijstelling: tijdelijke achteruitgang van korte duur (artikel 4 lid 7 bis van de KRW)

Geen sprake van achteruitgang bij **kortdurende verslechtering** van de waterkwaliteit, mits:

- het negatieve effect binnen één jaar (of maximaal drie jaar voor de biologische kwaliteitselement) niet meer detecteerbaar is; **en**
- het effect niet wordt veroorzaakt door directe lozingen, emissies of verliezen van stoffen.

Het gaat dus om tijdelijke fysieke of hydrologische ingrepen waarbij de toestand kortstondig achteruitgaat, maar herstel optreedt binnen een beperkte tijd.

LOKAAL VERPLAATSEN VAN WATER OF SEDIMENT

Tweede vrijstelling: verplaatsing van water of sediment (artikel 4 lid 7 van de KRW)

Geen sprake van achteruitgang als:

- (grond)water of sediment wordt **verplaatst** binnen hetzelfde of een ander oppervlaktewaterlichaam **zonder** dat een netto toename van de **verontreinigingslast** wordt veroorzaakt.

Let wel, het ontvangende waterlichaam mag niet in (voor die stoffen) een goede chemische toestand verkeren

Voorbeelden die worden genoemd waarbij dit kan worden toegepast:

- Lozen van verontreinigd grondwater afkomstig van bouwwerkzaamheden;
- De verplaatsing van gebaggerde sedimenten ten behoeve van overstromingsbescherming of scheepsvaart.
- Let op, **onduidelijk** is of het gebruik van verontreinigd water als koelwater onder 'verplaatsing' kan worden verstaan.

WETSVOORSTEL VERBETERDE IMPLEMENTATIE KRW

WETSVOORSTEL VERBETERDE IMPLEMENTATIE KRW

Reden wetsvoorstel: tegemoet komen aan lopende inbreukprocedure EC.

Belangrijkste punten:

- vergunningen voor wateronttrekkingsactiviteiten moeten voortaan ook periodiek worden **herbeoordeeld**. Indien nodig kunnen vergunningvoorschriften worden aangepast of kan de vergunning worden ingetrokken;
- Rijk krijgt de mogelijkheid om **rechtstreeks** landelijke beoordelingsregels vast te stellen voor decentrale watervergunningen. Hierdoor hoeft de doorwerking niet langer uitsluitend via instructieregels plaats te vinden;
- Voor de wijziging en intrekking van decentrale watervergunningen kan het Rijk rechtstreeks landelijke beoordelingsregels vaststellen;
- Wijziging van het Bkl aangekondigd. Wat deze wijziging precies is, blijft vooralsnog onduidelijk.

Vragen? Neem contact op!

Wiebe van de Rijt

w.van.de.rijt@hekkelman.nl
06 - 12 08 54 05

Sterre Ekelmans

s.ekelmans@hekkelman.nl
06 - 15 51 42 64